

OUTDOOR

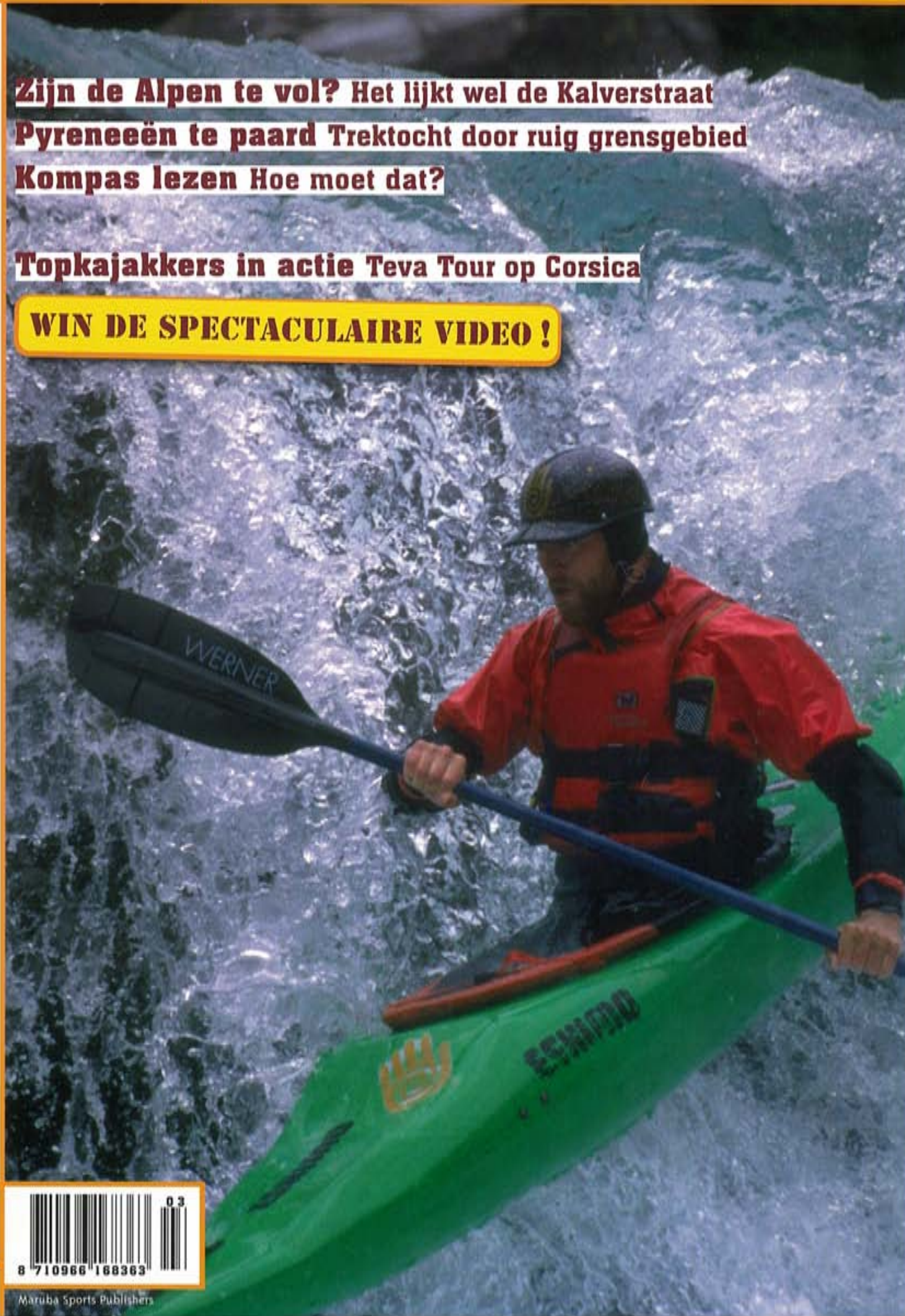
SPORT REIZEN AVONTUUR

OUTDOOR

**Zijn de Alpen te vol? Het lijkt wel de Kalverstraat
Pyreneeën te paard Trektocht door ruig grensgebied
Kompas lezen Hoe moet dat?**

Topkajakkers in actie Teva Tour op Corsica

WIN DE SPECTACULAIRE VIDEO!

7e jaargang
mei '99
f8.95/Bfr.180

Maruba Sports Publishers

Terwijl de raft aanstuurt op de Rapid, houdt de instructeur in de kajak alles nauwlettend in de gaten.

Tekst: Linda van Wijk
Fotografie: Linda van Wijk en Shearwater Rafting

De toorn van Niyumi Niyumi

Raften op de Zambezi

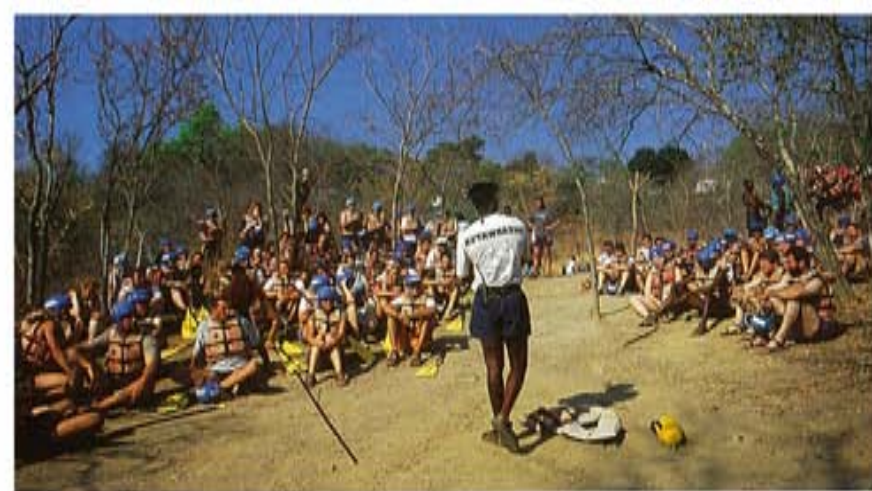
'White water' fanaten reizen de hele wereld over om te kunnen raften op de machtige Zambezi in Zimbabwe. De officiële definitie van een dergelijke 'Grade 5 River' (één stap onder het onmogelijke) zoals omschreven in het boek van de British Canoe Union, luidt: 'Extremely difficult with long and violent rapids, steep gradients, big drops and pressure areas'. Het is een ware sensatie om door deze woeste rivier onder de Victoria Falls stroomafwaarts te worden geslingerd en gesmeten in een rubberbootje.

Het lijkt wel of alle overlanders uit Afrika zich verzamelen bij het plaatsje Victoria Falls, aan de voet van de gelijknamige watervallen. Het water stort bij de Vic Falls over een breedte van 1,7 kilometer, zo'n 100 meter naar beneden en produceert daarbij een nevel van waterdruppels en regenbogen. Vanuit een helikopter zie ik dat het oneindige groene bladerdak van de jungle uiteenwijkt om de machtige rivier erdoorheen te laten. Het water lijkt bij de brede waterval opeens te verdwijnen in een scheur in de aardkorst. Maar als we dichterbij komen zie ik dat het verder stroomt door een diepe kloof.

De camping staat vol met overlandtrucks, terreinwagens en avonturiers. Ze komen echter geen van allen om de wereldberoemde watervallen te bekijken. Zeker niet in november, als het water in de Zambezi op z'n laagst staat en de watervallen nauwelijks een schim van zichzelf zijn. Ze zijn hier om te raften. Want hoe lager het water, hoe meer obstakels en hoe woester de raft. Met het water op zijn laagste punt (van september tot en met november) is de Zambezi nog steeds een rivier met een gigantisch volume. Ter vergelijking: het gemiddelde volume van de Zambezi is vijf keer zo groot als dat van de Colorado in de Verenigde Staten.

De wildste

Ik kijk ademloos naar een video van de rafttrip waarop de rivier iedere boot die ze in haar klauwen krijgt in verstikkende draaikolken naar beneden zuigt en meters verderop weer even agressief uitspuugt...zonder mensen erin. De vervormde rubberboot schiet daarbij als een elastiekje uit het water omhoog en de mensen verschijnen één voor één (en voor mijn gevoel véél te laat) weer aan de oppervlakte. Een

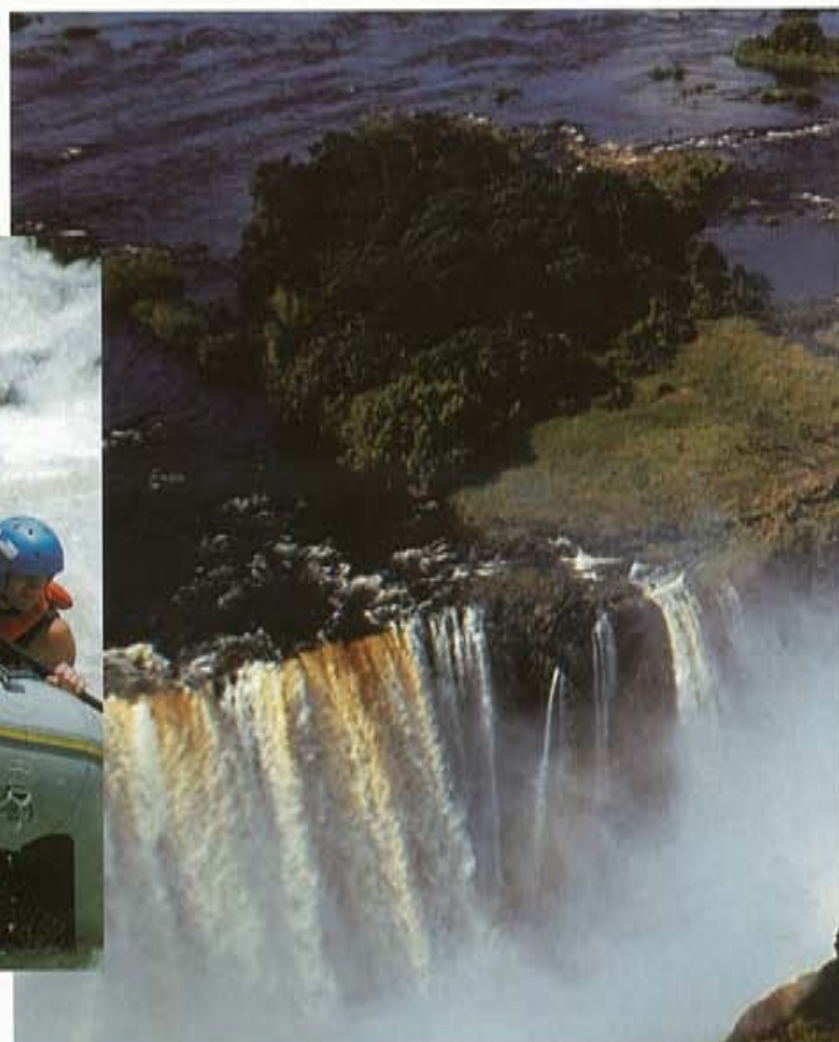
donkere mannenstem legt daarbij uit dat iedere ziel die het waagt om de Zambezi te beraften, gemiddeld een keer of vier keer uit de boot wordt geslingerd. Volgens insiders hebben we het hier over de wildste rafttocht ter wereld. Op het formulier dat ik voor mijn neus heb staat een verklaring dat alle risico's voor eigen rekening zijn. "Ook als u in de Zambezi doodgaat, is het uw eigen schuld." Dit formulier is mijn entreebewijs voor de bus. Zonder een ondertekende verklaring ga je niet mee raften. Zo simpel is het. Ik zet mijn handtekening er onder. Ik ben niet voor niets naar Zimbabwe afgereisd. De groep wordt in tweeën gedeeld. Voor de angsthazen zijn er zogenaamde roeiboten, dat zijn rafts waarbij de stuurman in het midden zit. Die roeit met twee enorme roeispanten terwijl de passagiers niets meer hoeven te doen dan zich aan een touw aan de zijkant van de raft vast te houden. Diegenen die wél durven kunnen naar voren komen om een peddel te pakken. Raoul en ik kiezen voor een raft waarbij we zelf moeten peddelen. "Je mag

onderweg niet meer wisselen," waarschuwt een imposante neger. "Ook al wil je na twee stroomversnellingen terug naar een roeiboot, al moet je huilen -en geloof me, ik heb ze zien huilen- is het jammer voor je. Je blijft in de boot waar je in begonnen bent!" Iemand vraagt wat er gebeurt als hij z'n peddel verliest. De neger bulderlacht: "Dan, vriend, doen we het op z'n Afrikaans: zij die in het water liggen en hun peddel nog vast hebben worden het eerst gered. Daarna gaan we ons eens bekommeren om de mensen zonder peddel." Het gezelschap is een beetje stilletjes. "Waar gaan we in godsnaam aan beginnen," vraagt men zich af. Alleen Jan, een Nederlandse homo, roept: "Ik hoop niet dat het zo'n ouwewijvenriviertje is, hoor. Want daar is écht niks aan!" Met een in felle kleuren beschilderde bus rijden we naar de rand van de kloof, vanwaar we over een smal modderpaadje naar beneden glibberen. Op een plateau halverwege de afdaling ligt een zeil vol helmen en zwemvesten. Ik hoor de rivier al brullen.

Teamwork

Een man die mij doet denken aan Seal, compleet met rastahaar en een zwarte zonnebril, geeft ons veiligheidsinstructies. "We hebben drie manieren om mensen uit het water te redden. Allereerst met behulp van de rafts zelf. Er gaan zometeen acht boten het water in. De boten die al door een stroomversnelling heen zijn gekomen, moeten de rafts die na hen komen opvangen. Daarnaast fungeren vier kayaks met professionele instructeurs als snelle reddingsbrigade. Voor noodgevallen is er tenslotte nog een tasje met een touw. Als dit naar je toe wordt gegooid, pak dan het touw en niet het tasje, want die twee zitten niet aan elkaar vast. Onthoud dat, want als je in nood het tasje pakt en in het water op de gebruiksaanwijzing leest dat je niet het tasje maar het touw had moeten vasthouden, is het te laat. Als er aan de zijkant van je raft iemand hangt met *eyes as big as dinner plates* dan wil 'ie waarschijnlijk de boot weer in. Je moet 'm met twee handen bij z'n zwemvest vastpakken, hem eerst onderdompelen en vervolgens de boot inhijzen. Als je een persoonlijk probleem met iemand hebt hou je hem twintig seconden onder water voor je hem de boot in trekt," grijnst Seal. Je

bent een short swimmer als je overboord slaat en je nog weet vast te houden aan de raft. Mocht je met je voeten naar voren en beide handen aan je zwemvest een stuk met de stroom meedrijven, word je een long swimmer genoemd. In dat geval moet je goed om je heen blijven kijken, want er zitten krokodillen in de Zambezi. Er wordt nog uitgelegd hoe je onder de boot vandaan moet komen, mocht je eronder zitten nadat die is omgeslagen en hoe je die boot weer overeind trekt. Dan worden de groepen ingedeeld. Jan vraagt of Raoul en ik met hem en een groepje Nederlanders meewillen. Graag! We hijsen ons in de zwemvesten, zetten de helmen op en glijden het laatste stuk naar beneden. Aan de oever liggen de rafts met de instructeurs al klaar in het water. De Zambezi vormt de natuurlijke grens tussen Zimbabwe en Zambia. Links zie ik de brug die beide landen met elkaar verbindt. Je kunt vanaf de 111 meter hoge brug bungyjumpen. De rivier wordt omgeven door torenhoge stelselrotswanden. Stroomafwaarts ligt de eerste stroomversnelling schuimend op ons te wachten. Alle stroomversnellingen hebben in de loop der tijd namen en nummers gekregen. De nummers 1 t/m 3 liggen in Zambia. Wij beginnen

▲▲ De instructeur met een verrassende gelijkenis met Seal, houdt zijn verhaal. Neuzen dezelfde kant op, mouwen opstropen en een stukje teambuilding. Zijn spelers luisteren aandachtig.

▲ De raft van Linda, tweede van links, dendert door één van de rapids van de Zambezi.

bij Rapid Nr. 4: de 'Morning Glory'. Onze instructeur heet Bob. Het is een vrolijke neger met geblondeerd haar. In het rustige water leren we hoe we met z'n negenen als een team moeten samenwerken. Bob zit als stuurman op de achterkant van de boot. "Julie roeren alsof je een theelepeltje vasthoudt," roept hij. "Je moet je peddel stevig vastpakken en het ding rechtop in het water steken en kracht zetten, terwijl je met je lichaam van voor naar achter beweegt!"

De twee voorste mannen geven het tempo aan en moeten elkaar regelmatig recht in de ogen kijken om synchroon te kunnen roeien. Drie keer raden wie er op de voorsteven zit. Bij een bocht linksom moeten de vier mensen aan de rechterkant hard roeien terwijl de vier aan de linkerkant de boot met hun peddel rechtop in het water moeten afremmen. Voor een bocht rechtsom werkt dat net andersom. Als Bob 'fast forward' schreeuwt, moeten we sneller roeien. Het lijkt allemaal zo vreselijk logisch. We oefenen het roeien, het overboord vallen en het elkaar weer in de boot hijsen. De spanning van de ochtend valt weg. We zwemmen, dolen en lachen in de brandende zon. Bob leert ons een yel waarbij we de peddels in de lucht tegen elkaar aan

"Op het formulier dat ik voor mijn neus heb staat een verklaring dat alle risico's voor mijn eigen rekening zijn. 'Ook als u in de Zambezi doodgaat, is het uw eigen schuld.' Als je de verklaring niet tekent, ga je niet mee raften. Zo simpel is het"

slaan. We roepen inheemse kreten als 'Makah... jeboh!' zonder te weten wat het betekent. Maar Bob schreeuwt net zo hard mee, dus het zal wel goed zijn. "Het gaat om de teamspirit," zegt hij, terwijl we op de eerste stroomversnelling afpeddelen. Ik heb er zin in. Laat maar komen die Zambezi.

Overboord

'Rapid nr. 4', de 'Morning Glory' heeft moeilijkheidsgraad drie. Dat is op een schaal van 1 tot 6 geen kinderachtige stroomversnelling om mee te beginnen. De witte schuimkoppen komen dichterbij. De rivier maakt een hels kabaal. De angst voor het onbekende vindt haar hoogtepunt in de eerste golf. Onze rubberboot stuitert alle kanten op en valt achterstevoren de afgrond in. Van schrik roeit er niemand meer, ondanks het geschreeuw van Bob dat we dat vooral wel moeten doen!

Ik kijk met grote ogen naar de kolken-de golven. Ik vroeg me al af waarom deze sport 'white' water rafting wordt genoemd in plaats van 'wild' water rafting. De witte schuimkoppen die rond de boot dansen maken een verdere uitleg overbodig.

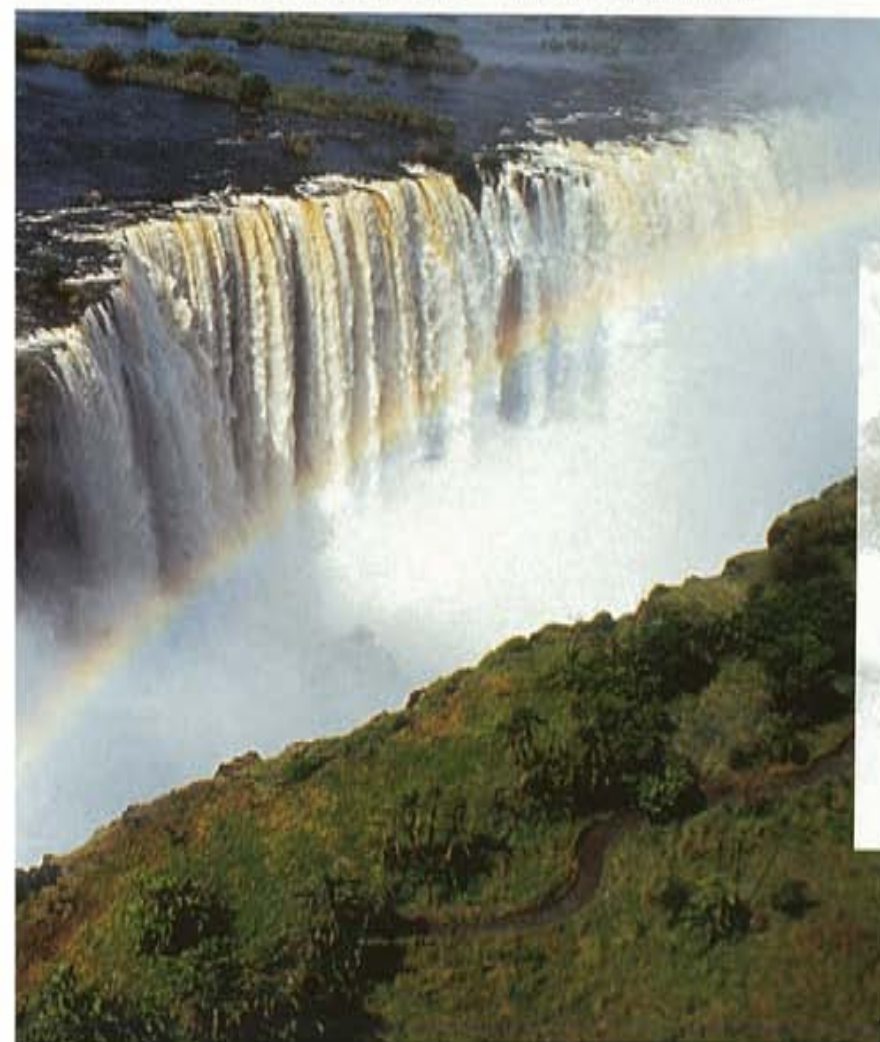
De flexibele boot blijkt zich in allerlei vormen te kunnen vouwen. Ik voel me alsof ik op een dolle stier zit. Onze raft lijkt heel even om te slaan, maar valt op het laatste moment terug op het water. Behalve Bob, Raoul en ik, valt iedereen uit de boot. Zodra ik weer weet waar ik ben, kijk ik of er mensen aan de zijkant van de boot hangen die ik naar binnen kan trekken. Ik blijf opeens over veel grotere krachten te beschikken dan tijdens het oefenen. Twee van onze passagiers zijn toch wel geschrokken. Ze vertellen dat het overboord slaan zo snel gaat, dat je geen tijd hebt om eerst diep adem te halen. Eenmaal onder dien je volgens Bobby rustig te blijven en hooguit tot twintig

geen lucht meer hebben als ze uiteindelijk weer door de Zambezi worden uitgespuugd. Eén Nederlander spreekt zelfs van een 'bijna-dood ervaring'. Daarbij blijkt de theorie: 'rustig blijven' het tegenovergestelde te zijn van je natuurlijke paniekreflex. Er is één jongen wiens benen verzuurd zijn van het in paniek trappelen om weer boven te komen. De stroomversnellingen zijn lang. Als je aan het begin uit de boot valt, sleurt de rivier je al gauw een paar honderd meter mee. Wij hijsen hem bij ons aan boord. Hij is helemaal wit weggetrokken, zegt geen woord en doet geen enkele moeite om de aandacht van zijn raft te trekken. Als zijn raft hem vindt schrikt zijn vriendin zich rot bij het zien van het bleke hoofd van haar vriendje.

Een val van zesenhalf meter

De tweede stroomversnelling (Rapid nr. 5, 'Stairway to Heaven') is direct de heftigste die erbij zit, met een moeilijkheidsgraad van 'vijf plus' en een vrije val van maar liefst zesenhalf meter! De opdracht die we van Bobby krijgen is: 'Peddelen!' Hij waarschuwt: "De enige manier om er doorheen te komen is door de golven aan te vallen. Zodra je gaat afwachten, gaan ze met jou aan de haal." Onderweg naar de tweede stroomversnelling schreeuwt hij: "Zodra er niemand meer peddelt, wordt de boot onbestuurbaar. Dan doet dit wilde water met je wat het wil!"

Ik krijg een surrealistisch gevoel. Is het angst? Zijn het zenuwen? Bij de eerste

te tellen ('Als je tot honderd telt, tel je te snel') dan kom je vanzelf weer bovendrijven. Maar vandaag blijkt dat veel mensen voor hun gevoel allang

stroomversnelling ging het bijna mis. We hadden in ieder geval totaal geen controle. En de tweede komt nu onvermijdelijk dichterbij. Ik sper mijn ogen

De riviergod Niyami Niyami heerst over de Zambezi. In vroeger tijden probeerden de plaatselijke stammen hem gunstig te stemmen door rotstekeningen als deze, tegenwoordig offeren bereidwillige toeristen tijdens een rafttrip sieraden, fototoestellen en portemonnees.

cloud? The ancient Batoka chieftains used Karazuka, now garden island, and Baoruka, the island further west, also on the lip of the falls, as sacred spots for worshipping the deity. It is no wonder that under the cloudy columns, and near the brilliant rainbows, with the ceaseless roar of the cataract, with the perpetual flow, as if pouring forth from the hand of the Almighty, their souls should be filled with reverential awe.

Informatie:

Shearwater, Sopers Arcade
P.O. Box 125, Victoria Falls, Zimbabwe, Africa
Tel.: 00-263-13-4471, Fax: 00-263-13-4341
E-mail: shearadv@zsl.co.zw

Shearwater organiseert de onderstaande activiteiten:

Raften - De spectaculairste maanden om te raften op de Zambezi zijn september, oktober en november, als het water laag staat en de obstakels in de rivier de heftigste stromingen veroorzaken. (Graf genomen wordt er op laag water geraft tussen 15 augustus en eind december). Tijdens het hoge water wordt de rivier rustiger. Het water in de kloof stijgt en wordt steeds gelijkmatiger. Je kunt tijdens 'hoog water' de Rapids 11 tot en met 23 beraften. Dat gebeurt vanaf 1 juli t/m 15 augustus. Alleen in jaren met uitzonderlijk weinig neerslag wordt er al vanaf half mei geraft. In het algemeen kun je stellen dat er vanaf januari t/m juni in z'n geheel niet wordt geraft. Een dagtrip kost 95 USD. Doe alsjeblieft geen halve

dagtrip. Dat is doodzonde. Ten eerste van je geld (een halve dagtrip kost bijna even veel) en ten tweede van de ervaring.

Het gedeelte met de heftige stroomversnellingen, waar het op de Zambezi allemaal om draait, zitten allemaal in de dagtrip, maar mocht je langer van de rivier en het buitenleven willen genieten dan zijn er ook tweënhalf en vijfdaagse rafttrips mogelijk. Daarbij kampeer je op de oevers van de Zambezi. Reken voor een trip van tweënhalf dag op ongeveer 250 USD per persoon, en bij een vijfdaagse expeditie op ongeveer 500 USD per persoon.

River Boarding - Je kunt een combinatie maken door 's morgens een halve dag te raften en 's middags een halve dag te riverboarden, ook wel hydrospeed genoemd. Dan raas je liggend op een boogie body board de stroomversnellingen door.

Bungyjump - Only 111 meter'. Je springt van de brug tussen Zambia en Zimbabwe de gorge in. Prachtige lokatie. 90 USD

Ultra Light -vlucht
35 minuten / 100 USD
55 minuten / 150 USD

Helikoptervlucht
12 minuten / 65 USD
30 minuten / 130 USD

wijd open omdat ik wil zien wat er gebeurt. Iedereen peddelt alsof z'n leven er van afhangt.

We worden opgetild door brullende golven. Het is een machtig gevoel om dan je peddel in het water te steken en de golven te bedwingen. Als Bob roept: 'get down!' duiken we de boot in en houden ons vast aan de veiligheidslijn aan de zijkant. We vliegen de diepte in en klappen neer op de golven. Alleen Jan verliest zijn evenwicht, krijgt ogen op schoteltjes en kukelt achterover het water in. De rest van de boot blijft zitten en juicht uitgelaten. We zijn erdoorheen! Wow, wat een rit! Achter ons zien we menige raft op z'n kop flippen. Wat mij opvalt is dat de boten met één stuurman die roeit net zo vaak omslaan als de peddelboten. We peddelen fanatiek als reddingsboot heen en weer. Zodra iemand uit de boot valt moet 'ie naar de dichtstbijzijnde boot zwemmen. Achter elke stroomversnelling zit namelijk weer een rustig stuk. Zodra alle drenkelingen uit het water zijn gevist, worden de mensen weer bij hun eigen boot afgezet. Het enige dat je moet onthouden is de naam van jouw instructeur. Bobby wijst naar een enorme muurschildering van een slang op de rotswand van de kloof. "Dat is de rivier-

Gegevens:

In 1865 ontdekt David Livingstone de Victoria Falls. Lyrisch over wat hij ziet schrijft hij het volgende in zijn dagboek: The morning sun gilds these columns of watery smoke with all the glowing colours of double and treble rainbows. The evening sun, from a hot yellow sky, imparts a sulphurous hue and gives one the impression that the yawning gulf might resemble the mouth of a bottomless pit. No bird sits and sings in that grove of perpetual showers, or even builds it's nest there.... The sunshine chews here in this land so overpowering, never penetrates the deep gloom of that shade. In the presence of the strange Mosi-oo-Tunya, we can sympathise with those who, when the world was young, peopled the earth, air and river with beings not of mortal form. Sacred to what deity would be this awful chasm and that dark grove over which hovers an ever-abiding pillar of

god Nyami Nyami," vertelt hij. "De schildering is gemaakt door de Tongastam, de oorspronkelijke bewoners van dit gebied. De riviergod eist haar offers in de vorm van horloges, foto's, toestellen en brillen." Voor we de boot aan de kant trekken peddelen we langs een rots waarop een krokodil ligt te zonnen. Hmm. Ze zitten er dus echt.

Commercial Suicide

De eerste stroomversnellingen maken op mij de meeste indruk. Waarschijnlijk omdat je dan nog niet goed weet wat je te wachten staat en wordt overrompeld door het natuurgeweld. De rapids die volgen, zoals Nr. 6: de Devil's Toilet Bowl (grade 3) die de boot tollend mee de diepte inzuigt, Nr. 7: Gullivers Travels (grade 5), de langste die er bij zit en Nr. 8: de technisch moeilijk berijdbare Muncher (grade 3,4 én 5) zijn nog steeds indrukwekkend maar in mijn beleving niet meer zo angstaanjagend. Nadat de raft in de eerste paar golven onbestuurbaar leek en we achterstevoren de rapids uitkwamen, krijgen we langzaam maar zeker meer controle over de boot. De stroomversnelling die volgt wordt de Commercial Suicide genoemd.

"De plaats waar we lunchen is het eerste punt na de start waar je de kloof weer uit kunt klimmen. Sommigen doen dat ook. Ze zijn bijna verdronken en hebben het wel gezien"

Bedrijven die rafttrips organiseren mogen geen grade 6 rapids als deze bevaren, omdat die te gevaarlijk worden geacht. De boten worden netjes uit het water getrokken. We lopen om de rapid heen en zien een woeste waterval die inderdaad niet mis is. Eén van de kajakkers blaast er wel doorheen, valt om en verdwijnt wel heel lang onder water.

stroomversnelling over twee houten palen het water weer inzakken. We moeten zelf vanaf een twee meter hoge rotspunt de Zambezi inspringen en ons naar de raft toe laten drijven. Er rest ons nog één rapid (Nr. 10, de Gnashing Jaws of Death) voor we aanmeren voor de lunch. Onder een rieten dak op houten palen staat een tafel met limonade en broodjes klaar. We lenen zonnebrand omdat onze bovenbenen verbrand zijn. Dit is het eerste punt na de start waar je de kloof weer uit kunt klimmen. Sommigen doen dat ook. Ze zijn bijna verdronken en hebben het wel gezien of hebben een halve dagtrip geboekt. Alle zes mensen uit onze boot gaan na de lunch riverboarden. Ik sta te kijken bij de instructies die ze krijgen als Raoul me roept. Wij worden bij een andere boot ingedeeld. Als ik de nieuwe mensen zie denk ik direct: "Oh jee, we zullen vanmiddag wel omslaan." Het zijn drie oudere mensen en een ongelooflijk sullige Engelsman, Mark, die alleen maar 'teaspoont' en telkens 'hihi sorry' zegt als hij tegen de draad in roeit en met zijn roeispaan tegen die van iemand anders klapt. We zijn ook nog eens met twee man minder.

superfanatiek te zijn. Ze roeien als gekken. De boot blijft overeind. We komen zelfs ongeschonden door Rapid Nr. 12: The Ugly Sister, een langgerekte achtbaan van drie stroomversnellingen achter elkaar. Op de boot achter ons beginnen de inzittenden te juichen nadat ze de eerste stroomversnelling van de Ugly Sister hebben getrotseerd. Halverwege hun vreugdedansje grijpt het tweede gedeelte van de stroomversnelling de boot. Ik moet lachen om de oprecht verschrikte gezichten als de raft omslaat en wij de drenkelingen weer aan boord trekken. Wij komen ongeschonden uit Nr. 13: The Mother, waarna zelfs Mark ('please, don't look at me') zelfverzekerd recht overeind gaat zitten in plaats van onder in de boot. Daarna peddelen we zelfbewust dwars door de kolkende stroomversnelling Nr. 14: Pearly Gates, Nr. 15 en 16: The Terminator. Raoul en ik zijn nog steeds niet overboord gevallen. We bespreken of we dat expres zullen doen, voor de ervaring, maar onze bootgenoten zijn het daar niet helemaal mee eens. Zij zijn vanmorgen al een paar keer omgeslagen en willen dat liever niet nog eens meemaken. De stuurman waarschuwt ons voor de dodelijke Nr. 17: The Washing Machine. "Als je hierin vast komt te zitten, zuigt de rivier je naar beneden en blijf je zelf in een kolk ronddraaien, net als in een wasmachine." Dat had hij niet moeten zeggen, want Mark krimpt alweer in elkaar. Voor ons zien we de ene na de andere boot als een raket uit het water schieten, terwijl de inzittenden worden gelanceerd. Vraag me niet hoe, maar weer stuiten we netjes door de kolkende golven en het gierende witte water heen zonder overboord te vallen. Er rest ons nog één 'Grade 5 Rapid: Nr. 18: The Oblivion.

De perfecte rit door de schuimkoppen is een feestje. Het lijkt erop dat de Nyami Nyami vandaag met ons is. We leggen aan bij een rots en beginnen aan de lange klim naar boven. Een steile trap leidt ons de kloof weer uit. We zijn de eersten die boven komen. Daar staat bier en fris klaar. Om half vijf rijdt de bus weg met alle spullen op het dak en een grote koelbox achterin. De radio staat op tien. Het bier wordt uitgedeeld. Ik leun achterover. Wat een verschil met de muisstille busrit van vanmorgen! Iedereen is superdruk, schreeuwt, joelt en vertelt elkaar sterke verhalen. De muziek van Bon Jovi schalt door de bus: 'I'll live when I'm alive, sleep when I am dead...'

◀ "All systems are go. Ready for take-off."

▲ "Houston, this is raft no. 11. Three, two one, ignition. We have a lift-off."

De stenen waar we overheen klauteren, zijn mooi rond afgesleten en hebben diepe gaten. We slepen de raft over een enorme rots en laten hem achter de

De wasmachine

Als we op Rapid Nr. 11: de Overland Truck Eater, afpeddelen blijken de oudjes (veertig, vijfenveertig jaar oud)